

De wetenschappelijke kijk op Federer-Nadal

Tussen gevoel en ratio

Over de Wimbledon-finale tussen Rafael Nadal en Roger Federer zal nog lang worden nagepraat. Tennis Magazine bekeek de klassieker met een gedragswetenschapper en een analyticus.

Analyticus met kansgrafiek

Franc Klaassen, hoofddocent economie aan de Universiteit van Amsterdam en verbonden aan het Tinbergen Instituut, ontwikkelde samen met Jan Magnus (hoogleraar econometrie aan de Universiteit van Tilburg) een wetenschappelijke methode om de winnaar van een tenniswedstrijd te voorspellen gedurende de partij. De kans dat een speler zal winnen wordt na elk punt bijgesteld. Dat leidt tot een kansgrafiek die zich ontvouwt tijdens de wedstrijd. De methode is gebaseerd op een snel en flexibel computerprogramma en op een statistische analyse van een groot gegevensbestand van Wimbledon, op wedstrijd- en op puntniveau.

Uitgangspunten

Om de kansgrafiek te kunnen maken zijn er uitgangspunten nodig. Bij de Wimbledon-finale tussen Federer en Nadal 2008 is uitgegaan van een kans van 50% dat Federer wint. De kans dat Federer en Nadal een punt op eigen service winnen is vastgesteld op 136%. Dit op basis van een statistische analyse van enkele jaren geleden. Achteraf kan geconcludeerd worden dat de uitgangspunten goed waren. Nadal en Federer waren immers aan elkaar gewaagd wat de 50% kans op winst Federer redelijk maakt. Federer won 131 van de 195 punten op eigen service en Nadal 145 van de 218. Als je die twee verhoudingen optelt komt er 134% uit, dus de 136% was ook redelijk.

Kans dat Federer de wedstrijd wint

Conclusie

Volgens de grafiek maakte Federer eigenlijk op weinig momenten duidelijk meer kans dan Nadal om de wedstrijd te winnen. Alleen in de vijfde set kwam de Zwitser regelmatig boven de 50% uit, met als hoogtepunt 69,7% bij zijn breakpoint op 3-4. Dieptepunt was de tiebreak in de vierde set waarin Federer bij een 5-2 achterstand nog maar 3,5% kans had op de winst.

Gedragswetenschapper met analyse

Daan Jensen is tennisleraar en bedrijfsconsultant, gespecialiseerd in praktische psychologie, communicatie en het opbouwen van (zelf)vertrouwen. Hij maakte een gedragsanalyse tijdens de Wimbledon-finale 2008. Achter de standen staat de kans dat Federer de wedstrijd op dat moment wint volgens de kansgrafiek.

Set 1 0-0 (50%)

"Nadal en Federer zijn mentaal toppers. Ze hebben beiden een hoog eq, emotioneel quotiënt. Ze herkennen eigen gevoelens en die van anderen en motiveren zichzelf daardoor optimaal. Gaan er meer bewust vanuit wat ze zélf willen bereiken dan wat ze kunnen voorkómen. Federer, van oorsprong een *racketgooier*, heeft

hard gewerkt aan controle van emoties. Nadal heeft dat van nature. Beiden spelen om het beste uit zichzelf te halen en niet om beter te zijn dan anderen."

1-0 Federer (52%)

"Federer oogt relaxed, straalt rust uit. Nadal is meteen zeer geconcentreerd. Op zijn gezicht is de gedrevenheid te zien. Zijn rituelen zijn belangrijk: het neerzetten van zijn drinkflesjes, het plukken aan zijn broek, het trekken aan zijn sokken en vragen om zijn handdoek."

2-1 Nadal (break) (38%)

"Nadal is gretiger, al iets losser in het hoofd dan Federer en pakt break."

3-1 Nadal (36%)

"Federer loopt achter de feiten aan. Hij lijkt nu wat matter dan Nadal, is nog steeds niet helemaal los. Nadal handhaaft zijn tactiek: bestoken van de backhand van de Zwitser. Maar beiden blijven zeer positief, geen negatieve reacties na fouten."

6-4 Nadal (31%)

"De tactiek van Federer is niet duidelijk. Nadal speelt met extreme topspin op de backhand van Federer, drijft hem de baan uit en scoort in de andere hoek. Federer toont voor het eerst emotie."

Set 2

4-1 Federer (47%)

"Federer gebruikt de ontspanning bij Nadal na diens winst in eerste set. Hij lijkt nu frisser in het hoofd, is zijn mathed kwijt en toont zichzelf."

4-3 Federer (break) (33%)

"Federer speelt met meer variatie, slice, kort-lang op de backhand en met wat meer risico. Dat kost hem servicebreak naar 4-3."

4-4 (31%)

"Nadal serveert ineens naar de forehand van Federer en verrast hem ermee. Hawk-eye steunt de Spanjaard. Zwitser toont teleurstelling en boosheid over verspeelde voorsprong."

5-4 Nadal (break) (15%)

"Federer toont frustratie. Heeft onvoldoende antwoord op de tactiek van zijn opponent. Nadal vertoont geen krimp bij tegenslag en blijft gedreven spelen."

6-4 Nadal (13%)

"Federer kan breakpoint niet benutten. Hij is zichtbaar gefrustreerd. Nadal serveert, ondanks waarschuwing voor tijdsoverschrijding ontzettend goed en Federer kan de opslag nauwelijks controleren. De Zwitser maakt bovendien meer foutjes onder de druk van het dwingende spel van Nadal."

Set 3

7-6 Federer, tiebreak 7-5

"Ondanks setwinst worstelt Federer in zijn hoofd. Hij weet het niet of kan niet de juiste tactiek vinden tegen Nadal, die alleen letterlijk een keer ten val komt. De regenpauze op 5-4 voor Federer redt de Zwitser. Hij was op dat moment aan het verliezen. De twijfel is in zijn backhand geslopen. Nadal maakt na de pauze meer fouten en dat kost hem de set. Dat zie je hem echter niet aan."

Tie-break set 3 volgens de kansgrafiek

1-0 Federer	14,4%
1-2 Nadal	10,4%
3-2 Federer	14,8%
5-2	23,3%
6-5	21,0%
7-5	25,0%

Set 4

7-6 Federer, tiebreak 10-8

"Federer kan het spel niet dicteren, maar blijft koel. Hij verliest wel een deel van zijn zelfvertrouwen, plukt aan de snaren van zijn racket, vraagt vaker de handdoek, maar gooit hem niet in de ring. Hij blijft volhouden tot in de tiebreak. Nadal krijgt daarin op 7-6 en 8-7 een matchpoint maar Federer blijft geconcentreerd. Hij pakt de tiebreak op zijn tweede setpoint."

Tie-break set 4 volgens kansgrafiek

1-0 Federer	33,2%
1-4 Nadal	8,0%
2-5	3,5%
6-5 Federer	33,0%
6-7 Nadal (matchpoint)	17,0%
7-8 Nadal (matchpoint)	8,0%
9-8 Federer	42,0%
10-8	50,0%

Set 5

1-1 (50%)

"De concentratie van Nadal lijkt iets minder, hij heeft een wat andere blik in de ogen. Federer is op zijn best in een ontspannen vorm, Nadal heeft die spanning, die lading nodig."

3-2 Federer (55%)

"De tweede regenpauze heeft Federer goed gedaan. Hij komt sterk gemotiveerd terug op de baan. Nadal moet weer in zijn ritme komen. Je vraagt je wel af hoe lang zijn arm dat houdt met die extreme topspinballen."

8-7 Nadal (break) (6%)

"Nadal blijft jagen en zijn tegenstander maakt de fouten."

9-7 Nadal

"Niemand dacht tot voor kort dat Nadal Wimbledon kon winnen. Zelf zei hij dat wel een paar jaar geleden. Deze zege is zeer verdiend. Federer sleept twee sets uit het vuur, maar is over het geheel genomen de mindere speler." TM

